

Plan van Aanpak Stadspark Oranjerie te Apeldoorn

Ecologische randvoorwaarden voor uit te voeren werkzaamheden in
plangebied de Oranjerie met betrekking tot de Omgevingswet

NB!

Dit plan van aanpak is een voorwaarde uit de generieke vergunning die is toegekend aan de gemeente Apeldoorn op grond van een SMP in het kader van de Omgevingswet.

Dit rapport dient op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en onder betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden en maatregelen dienen conform dit protocol te worden ingepland en uitgevoerd.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-advies 2024

Datum	11 april 2024
Versie	V2

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

Hazenkoog 35-A

2295 RV Kwintsheul

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding voor het plan van aanpak	4
1.2	Inhoud van het plan van aanpak	5
2	Project- en werkbeschrijving	6
2.1	Werklocatie en werkgrens.....	6
2.2	Werkzaamheden.....	6
2.2.1	Planning.....	6
2.3	Soortinformatie	6
2.4	Risico-analyse	7
3	Werkzaamheden, overleg en begeleiding	8
3.1	Werkzaamheden.....	8
3.2	Overleg en startbijeenkomst	9
4	Stappenplan SMP	10
4.1	Stap 1: Aanwezige bijzondere soorten en verblijven	10
4.2	Stap 2: Werkperiode en mitigatie.....	11
4.3	Stap 3: Bepalen ecologische status	13
4.4	Stap 4: Maatregelen omgeving.....	14
5	Werkwijze en registratie	15
5.1	Bebouwing	15
5.1.1	Visuele inspectie.....	15
5.1.2	Ongeschikt maken van bebouwing	15
5.2	Begroeiing.....	16
5.2.1	Begroeiing en open terreinen	16
5.3	Zorgplicht	17
6	Mitigatietaakstelling	18
6.1	Maatwerk mitigatie	18
6.1.1	Richtlijnen kastenplan	18
6.1.2	Openstellen van spouwmuur t.b.v. vleermuizen	20
6.2	Maatwerk mitigatie	22

1

Inleiding

1.1 Aanleiding voor het plan van aanpak

In het kader van een vernieuwingsproject aan Stadspark Oranjerie te Apeldoorn wordt gewerkt onder een generieke vergunning voor de Omgevingswet (hierna Ow) die de gemeente Apeldoorn heeft verkregen. Middels een machtiging kunnen diverse initiatiefnemers gebruik maken van deze vergunning, zo ook de initiatiefnemer van het plan voor de Oranjerie. De initiatiefnemer ontvangt op aanvraag digitaal een machtiging nadat een goedgekeurd ecologisch werkprotocol of plan van aanpak voor betreffende project voorligt.

In de bovengenoemde vergunning zijn voorwaarden opgenomen welke de vergunninghouder middels gemachtigde en betrokken aannemers dienen te respecteren. Zij betreffen vooral de uitvoering van de mitigerende en compenserende maatregelen uit een opgesteld SMP, of Soortmanagementplan (KLASBERG, 2019A), met mogelijk aanvullingen van bevoegd gezag.

De werkwijze waaronder de werken worden verricht en de voorwaarden die aan de vergunningverlening gekoppeld zijn en die voor uitvoering gelden, zullen hieronder worden besproken.

Bij het uitwerken van de werkwijze van dit plan van aanpak wordt het 'stappenplan soortenbescherming door gemeentelijk vastgoed, projectontwikkelaars en woningcorporaties' (SMP Apeldoorn, pagina 82-95, zie bijlage 1) doorlopen en worden vereisten die daar worden gesteld, nader uitgewerkt voor de specifieke situatie van dit project.

In het algemeen geldt dat vergunninghouder en aannemer zich ten alle tijden moeten houden aan de zorgplicht, die wordt beschreven in art. 1.6 en 1.7 van de Ow (zie kader onder §5.3).

1.2 Inhoud van het plan van aanpak

De volgende belangrijke aandachtspunten komen in dit plan van aanpak aan de orde:

- ♣ Aanduiding van de locatie van het plangebied
- ♣ De uit te voeren werkzaamheden
- ♣ Beschermde soorten en gebruiksfuncties
- ♣ Overleg en ecologische begeleiding
- ♣ De momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt
- ♣ Verantwoordelijkheden van betrokken partijen
- ♣ Meldingen en contact met bevoegd gezag
- ♣ Stappenplan SMP
- ♣ Uit te voeren onderzoek in het kader van SMP (potentie, bijzondere verblijven)
- ♣ Effectbeoordeling ingreep
- ♣ De periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden
- ♣ Beperkingen en voorschriften t.a.v. de werkzaamheden
- ♣ De te nemen mitigerende en compenserende maatregelen
- ♣ Registratie van de voortgang van werkzaamheden
- ♣ De (overige) voorwaarden zoals opgenomen in de vergunning

Onder een 'erkend ecooloog' wordt hierna verstaan de definitie uit het kader hieronder.

Kader: Definitie van een 'erkend ecooloog' volgens definitie van bevoegd gezag.

Erkend ecooloog

Voor de definitie van een erkend ecooloog wordt uitgegaan van de definitie van het bevoegd gezag. Een erkend ecooloog is een persoon die:

- 1.** Op hbo- dan wel universitair niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt ecologie, én/of
- 2.** Op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- 3.** Als praktiserend ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus, én/of
- 4.** zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, Sovon, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

2 Project- en werkbeschrijving

2.1 Werklocatie en werkgrens

De werkzaamheden vinden plaats aan bebouwing en schaars aanwezige begroeiing binnen het plangebied. De omgrenzing van het plangebied staat weergegeven in Figuur 1.

2.2 Werkzaamheden

Het Winkelcentrum Oranjerie zal worden vernieuwd. Het grootste deel van de bebouwing zal worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw. Een deel van de bestaande bebouwing zal worden gerenoveerd. In de beoogde situatie zal ruimte gecreëerd worden voor wonen, werken, retail en horeca. De sloop van de bebouwing wordt in twee fasen uitgevoerd. (zie Figuur 1)

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit sloop van bebouwing, zware constructiewerkzaamheden met benodigd hak-breek- en zaagwerk, renovatie van gebouwen, inclusief implementatie van energetische verbeteringen, het vergraven van de bodem, het opbrengen van grond en het kappen en rooien van bomen en/of struiken.

Bij uitvoering van het werk kan door geluid, trillingen, licht, verandering van microklimaat en mogelijk de belemmerende werking van steigers, verstoring optreden van (beschermde) soorten.

2.2.1 Planning

De ontwikkeling van de plannen zal meerdere jaren in beslag nemen. De start van de sloop fase 1 (zie Figuur 1) staat gepland voor het vierde kwartaal 2024 maar kan verplaatst worden naar een latere periode.

2.3 Soortinformatie

Op 16 januari 2024 is een bezoek gebracht aan het plangebied. Tijdens het bezoek is beoordeeld dat het plangebied mogelijk geschikt is voor verblijvende, gebouwbewonende vleermuizen.

In de bebouwing en aanwezige groen binnen het plangebied kunnen daarnaast mogelijk vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten tot broeden komen.

2.4 Risico-analyse

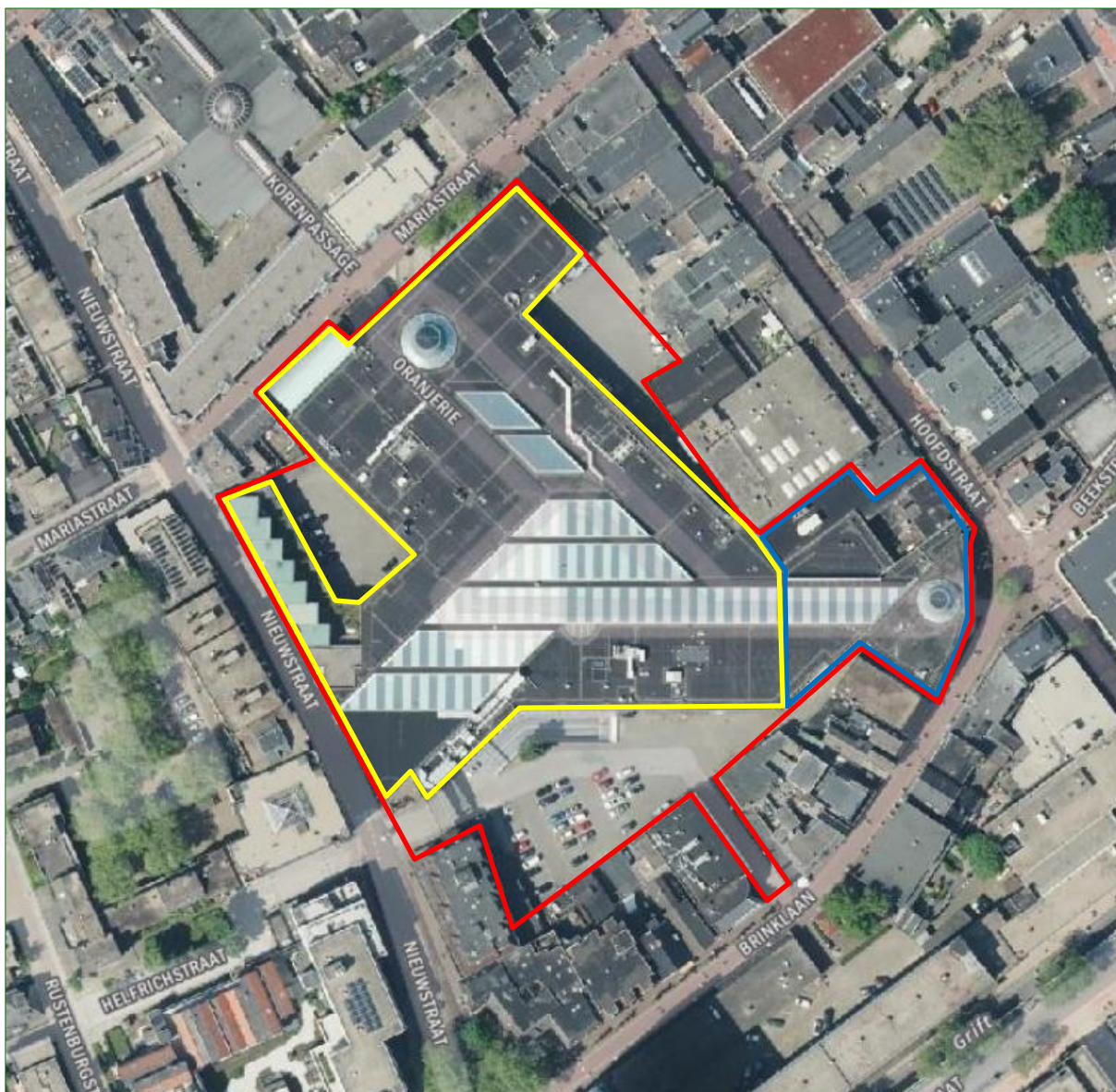
De gevoelige periodes van mogelijk aanwezige verblijvende vleermuizen in de bebouwing binnen het plangebied (KLASBERG, 2019A) zijn weergegeven in Tabel 1.

De Ruige dwergvleermuis, welke niet is opgenomen in Tabel 1. is vooral gevoelig gedurende de paarperiode (15 augustus t/m 30 september) en de winterperiode (1 november t/m 31 maart).

De mogelijk aanwezige vogels met niet-jaarrond beschermde nesten zijn gevoelig gedurende het broedseizoen (grootweg 15 maart t/m 15 juli).

Figuur 1.

De ligging van het plangebied (rood omlijnd) en de te slopen bebouwdelen in de eerste fase (blauw omlijnd) en tweede fase (geel omlijnd).

3

Werkzaamheden, overleg en begeleiding**3.1 Werkzaamheden**

De 'ecologisch gevoelige werkzaamheden' zullen uitgevoerd worden onder begeleiding en toezicht van een erkend ecooloog. De ecooloog zal aanwezig zijn bij (in ieder geval de aanvang van) de uitvoer van ecologisch gevoelige werkzaamheden en is op afroep beschikbaar.

Onder 'ecologisch gevoelige werkzaamheden' wordt in dit project verstaan:

- ♣ Sloop van bebouwing;
- ♣ Zware constructiewerkzaamheden;
- ♣ Boren, hakken en zagen in en nabij gebouwdelen met mogelijk verblijfplaatsen van beschermde soorten;
- ♣ Openen van ingesloten holtes zoals spouwholtes, spouwmuren, holtes tussen dakbedekking en beschot of achter diverse beplating en planken;
- ♣ Afgraven en egaliseren van oorspronkelijke begroeiing;
- ♣ Roeren van de bodem en het opbrengen van zand;
- ♣ Kappen en rooien van bomen en/of struiken;
- ♣ Overige werkzaamheden waarbij beschermde flora en fauna verstoord, gedood of vernietigd kan worden;

De gehele werkfase voorafgaand aan de realisatie van nieuwbouw en sommige delen van het nieuwbouwproces met veel geluid en trilling, kan daarmee als 'ecologisch gevoelig' worden aangemerkt.

Kader: Verantwoordelijken bij de uitvoering van deze ecologische randvoorwaarden met volgorde van mate waarin verantwoordelijkheid aan de orde is.

Verantwoordelijken

- ♣ **Toezichthouder:** vergunninghouder (gemeente Apeldoorn), opdrachtgever namens deze of gemachtigde daarvan.
- ♣ **Aannemer:** hoofdverantwoordelijke voor de uitvoering van het werk of de gemachtigde daarvan.
- ♣ **Uitvoerenden:** machinisten, grondwerkers, transporteurs, alle medewerkers aan een project die daarbinnen 'ecologisch gevoelig' werk kunnen uitvoeren.
- ♣ **Ecoloog:** deskundige, zoals geformuleerd door bevoegde gezagen, zie kader onder §1.2

NB: één persoon kan verschillende verantwoordelijkheden hebben.

3.2 Overleg en startbijeenkomst

- ♣ Tijdens een startbijeenkomst voorafgaand aan een werkfase met de ecooloog zullen toezichthouder en/of aannemer geïnformeerd worden hoe om te gaan met de restricties uit het SMP en art. 1.6 en 1.7, 'zorgvuldig handelen', en de mogelijk aanwezige beschermde soorten in het opnieuw in te richten gebied. In samenspraak met de aannemer en de toezichthouder worden nadere afspraken gemaakt over de planning van de verschillende werkzaamheden, mogelijke ecologische risicomomenten en de noodzakelijke mitigerende maatregelen (plan van aanpak).
- ♣ Tijdens een startbijeenkomst worden gegevens tussen aannemer, toezichthouder, eventueel uitvoerenden en de ecooloog uitgewisseld en zal de (gecertificeerde) deskundigheid op het werk worden geïnventariseerd. Op grond daarvan wordt een taakverdeling gemaakt omtrent toezicht tussen de ecooloog en uitvoerende partijen. Op grond van aanwezige deskundigheden worden afspraken gemaakt met betrekking tot overdracht van info naar uitvoerenden en gemeente Apeldoorn of provincie Gelderland andere dan eerder genoemde, beschermde soorten, indien deze tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen.
- ♣ Het plan van aanpak zal door de ecooloog en de toezichthouder nader in detail uitgewerkt worden. Hierbij worden de precieze werkplanning, uitvoering en ecologische knelpunten aan elkaar gerelateerd en wordt, ook het vorige punt in ogenschouw nemend, bekeken hoe de meest effectieve inzet van de ecooloog mogelijk is en waar deze inzet in ieder geval nodig is.
- ♣ Uitvoerenden zullen door de aannemer in een vroeg stadium worden gewezen op hun verantwoordelijkheid en de mogelijkheden om schade aan beschermde soorten te vermijden. De uitvoerenden moeten door de toezichthouder of aannemer worden geïnformeerd over de noodzaak en mogelijkheden van het uitvoeren van verzachtende (mitigerende) maatregelen en zorgvuldig handelen.

4

Stappenplan SMP

Het SMP schrijft voor dat op een aangepaste manier moet worden gewerkt om negatieve gevolgen voor mogelijk aanwezige soorten te voorkomen of te verzachten.

Volgens het stappenplan wordt de ecologische status, aanwezigheid van soorten en de kans op conflict met de Ow bepaald op basis van een GIS-bestand met gezamenlijke gegevens van het SMP. Op de locatie is eerder een Quicksan uitgevoerd waarbij deze zaken behandeld zijn. De gezamenlijke gegevens uit het SMP en de GIS bestanden worden als toevoeging gebruikt op de Quicksan.

4.1 Stap 1: Aanwezige bijzondere soorten en verblijven

In de conclusie van het vooronderzoek wordt verblijf van gebouwbewonende vleermuizen; Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger en jaarrond beschermde vogelsoorten; Huismus en Gierzwaluw mogelijk geacht. Op deze specifieke locatie ontbreken geschikte broedlocaties voor Huismus en Gierzwaluw.

Voor het vaststellen van de aanwezigheid van bijzondere verblijfplaatsen van beschermde soorten binnen het plangebied dient een visuele inspectie uitgevoerd te worden om aanwezigheid van dergelijke verblijven uit te sluiten. Onder bijzondere verblijfplaats vallen:

- ♣ Kraam- of massawinterverblijfplaats vleermuizen
- ♣ Verblijf van bijzondere vleermuissoorten als Laatvlieger of Gewone grootoorvleermuis

Bij de visuele inspectie worden geschikte gebouwdelen door de ecologisch begeleider nauwkeurig en minutieus onderzocht op aanwezigheid van geschikte openingen, uitwerpselen en vogelnesten. Bij de ecologische inspectie kan gebruik gemaakt worden van een, hoogwerker, endoscoop en andere materialen welke kunnen helpen met het vaststellen van verblijfplaatsen van potentieel aanwezige soorten. Voor verdere uitwerking van de visuele inspectie en bijbehorende restricties, zie Hoofdstuk 5.

De ecologische inspectie kan het hele jaar uitgevoerd worden.

4.2 Stap 2: Werkperiode en mitigatie

In deze stap wordt beoordeeld of de werkzaamheden negatieve effecten hebben op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van beschermde soorten en hoe gewerkt kan worden om verstoring te beperken of te voorkomen.

Op basis van de geplande werkzaamheden en de kruistabel ‘ingreep’ versus ‘soorten’ (KLASBERG, 2019A), Zie Tabel 1 is op te maken dat de plannen een conflict veroorzaken in relatie tot de Ow.

De gevoelige periodes van mogelijk aanwezige vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten in de bebouwing binnen het plangebied zijn weergegeven in Tabel 2 op de volgende pagina (KLASBERG, 2019A).

De Ruige dwergvleermuis, welke niet is opgenomen in Tabel 2 is vooral gevoelig gedurende de paarperiode (15 augustus t/m 30 september) en de winterperiode (1 november t/m 31 maart).

Tabel 1.
kruistabel ‘ingreep’ versus ‘soorten’. rood = conflict ingreep (bij aanwezigheid); oranje = mogelijk conflict ingreep (bij aanwezigheid); groen = geen conflict.

Ruimtelijke ingreep	Impact ingreep	Gewone dwergvleermuis	Laatvleeger	Gewone grootoorvleermuis	Huismus	Gierzwaluw
Sloop bebouwing	Gevel / dak(rand)					
Renovatie compleet	Gevel / dak(rand)					
Spouwmuurisolatie	Gevel / dakrand					
Isolatie dak	Dak / dakrand					
Schilderwerk buiten inclusief schilderen luiken en insteigeren	Gevel					
Vervangen kozijnen (spouw tijdelijk open)	Gevel					
Gevelreiniging	Gevel					
Verwijderen bomen en struiken in tuin	Tuin					
Plaatsen zonnepanelen en -boilers	Dak					
Bouw dakkapel	Dak / dakrand					
Asbest verwijderen	Gevel/ dak(rand)					

Het is alleen mogelijk om in een rood gemarkeerde periode te werken door de bebouwing voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt te maken. Dit dient ten alle tijden uitgevoerd te worden onder begeleiding van de ecologische begeleider, buiten de gevoelige periode van de desbetreffende soorten. Voor de uitwerking van het zorgvuldig ongeschikt maken van potentiële verblijfplaatsen van beschermde soorten, zie Hoofdstuk 5.

Het ongeschikt maken kan tegelijkertijd plaatsvinden met de visuele inspectie. Wanneer tijdens de inspectie, onverhoopt, bijzondere verblijven worden aangetroffen dienen deze ongemoeid te blijven.

Tabel 2.

Overzicht van de gevoelige perioden van de mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied (ST = Steenmarter, HM = Huismus, GZ = Gierzwaluw en VL = vleermuizen, met uitzondering van Gewone Grootoorvleermuis. Natuurvrij maken kan in groene en oranje periodes. In rode perioden kunnen ingrepen alleen plaatsvinden als vooraf natuurvrij is gemaakt.

(*) indien het niet vriest

(**) afhankelijk van specifiek ecologisch oordeel van het moment (trek- en weersinvloeden)

(#) mits avondcontrole voor uitsluiten kraamactiviteit (laatvliegers)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
ST												
HM	*	*	*	*								*
GZ					**			**				
VL (1)								#	#			

4.3 Stap 3: Bepalen ecologische status

In deze stap wordt bepaald wat de zogenoemde mitigatietaakstelling is van het betreffende project om de gunstige staat van instandhouding (GVSI) van soorten te kunnen garanderen. Hierbij wordt op basis van het GIS-bestand met gezamenlijke data van het SMP, de Quicksan en de resultaten van de visuele inspectie bepaald hoe de mogelijk aanwezige verblijven binnen het plangebied gemitigeerd dienen te worden. Hiervoor dient eerst de ecologische status van de bebouwing bepaald te worden. Hiervoor gelden drie mogelijke opties:

- ♣ Bebouwing zonder ecologische status vanwege het ontbreken van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw;
- ♣ Bebouwing met ‘gewone verblijfplaatsen’ van een of meer van volgende soorten;
 - Gebouwbewonende vleermuizen (zomer en paarverblijf)
 - Huismus (solitair nest);
 - Gierzwaluw (solitair nest)
- ♣ Bebouwing met een bijzondere verblijfsfunctie en/of ‘gewoon verblijf’ van bijzondere soort
 - Kraam- of massawinterverblijfplaats vleermuizen
 - Kolonie van Huismus of Gierzwaluw
 - Verblijf van Laatvlieger of Gewone grootoorvleermuis

Voor de bebouwing binnen het plangebied geldt de ‘generieke taakstelling’ (bebouwing met gewone verblijfplaatsen van algemene soorten. Indien er tijdens de visuele inspectie, onverhoopt, bijzondere soorten worden aangetroffen worden, dient ‘maatwerk mitigatie’ toegepast te worden.

Voor het plaatsen van de alternatieve verblijven dient gebruik gemaakt te worden aan de eisen afkomstig uit de mitigatiecatalogus (KLASBERG, 2019B). Zie hoofdstuk 6 voor uitwerking van de generieke taakstelling.

4.4 **Stap 4: Maatregelen omgeving**

Alle ruimtelijke ontwikkelingen met permanente en/of tijdelijke effecten op groenstructuren binnen Apeldoorn worden voor goedkeuring voorgelegd aan ecologen van de gemeente. Er wordt hier in het speciaal gelet op Huismus en vleermuizen. De bevindingen worden gerapporteerd in het jaarverslag SMP en ter informatie gedeeld met het bevoegd gezag.

Voor de toetsing van het effect van het plan op het leefgebied van Huismus dient de initiatiefnemer aan te geven hoe essentiële elementen, voor zover aanwezig, behouden worden binnen een straal van 200 meter rondom het nest (voorkeur) of gemitigeerd in het betreffende deelgebied. Dit geldt ook voor de situatie waarbij alleen tijdelijk verlies van huismusleefgebied plaatsvindt. Het gaat daarbij om de volgende elementen:

- ♣ Zogenoemde ‘kwetterplekken’ van dichte struiken als veilige vluchtplek tegen roofdieren (sperwer, huiskat);
- ♣ Zandplekken voor een stofbad tegen ongedierte;
- ♣ Voldoende foerageergebied; bij voorkeur ruigte en overhoeken

Indien behoud van leefgebied van vleermuizen niet (geheel) mogelijk is, zal het effect gemitigeerd moeten worden vanuit SMP Apeldoorn en gebiedsvergunning Ow. Hierbij gaat het om de volgende typen maatregelen:

- ♣ Maatregelen om de samenhang binnen het netwerk te versterken door aanplant van bijvoorbeeld bomenlanen en hagen of aanleg van watergangen.
- ♣ Maatregelen om de kwaliteit van het netwerk te versterken, bijvoorbeeld door gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting.
- ♣ Maatregelen om de omvang en/of kwaliteit van stapstenen en natuurkernen te vergroten door gerichte herinrichting en ecologisch beheer.

Voor het betreffende project worden geen belangrijke groenvoorzieningen verwijderd. Dergelijke maatregelen zijn niet van toepassing.

5

Werkwijze en registratie

5.1 Bebouwing

Bij de visuele inspectie van de bebouwing en het ongeschikt maken van de daarbij vastgestelde verblijven (indien van toepassing) dient een zorgvuldige werkwijze gehanteerd te worden om negatieve effecten op de mogelijk aanwezige soorten zoveel mogelijk te beperken. In dit hoofdstuk wordt deze werkwijze nader beschreven en deze dient te allen tijde gevolgd te worden.

Er wordt altijd nauw gewerkt in samenwerking met en onder toezicht van de begeleidende ecooloog die eventueel aanvullende of afwijken-de mitigerende maatregelen kan voorstellen.

5.1.1 Visuele inspectie

Bij de visuele inspectie wordt de bebouwing onderzocht op aanwezigheid van (bijzondere) verblijven van gebouwbewonende vleermuizen. Hierbij worden geschikte gebouwdelen nauwkeurig onderzocht door de ecologische begeleider en wordt gelet op aanwezigheid van dieren, poepsporen, keutels, andere sporen en eventueel nesten van vogels.

Bij de visuele inspectie wordt gebruik gemaakt van verschillende materialen zoals een endoscoop, zaklamp en spiegeltje waarmee in holtes gekeken kan worden. Om geschikte gebouwdelen te bereiken wordt een ladder of hoogwerker gebruikt.

Potentiele verblijven mogen alleen geopend worden wanneer deze in exact dezelfde staat terug te brengen zijn in verband met de mogelijke aanwezigheid van bijzondere verblijven.

Wanneer het niet duidelijk is door hoeveel individuen een vastgestelde verblijfplaats van vleermuizen in de bebouwing binnen het plangebied gebruikt wordt, dient een nachtelijke scan uitgevoerd te worden om dit nader te onderzoeken. Deze scan dient tijdens zonsondergang of zonsopkomst plaats te vinden, zo snel mogelijk na de visuele inspectie. Bij deze scan dient gebruik gemaakt te worden van een batdetector én warmtebeeldcamera.

De visuele inspectie kan het hele jaar door plaatsvinden. Gebouwdelen waar uitgesloten kan worden dat bijzondere verblijven aanwezig zijn kunnen gelijk ongeschikt gemaakt worden.

5.1.2 Ongeschikt maken van bebouwing

Vóór aanvang van de werkzaamheden dient de bebouwing binnen het plangebied ongeschikt gemaakt te worden. Het ongeschikt maken van vastgestelde 'gewone' verblijven en gebouwdelen zonder verblijfplaatsen kan tegelijk gebeuren met de visuele inspectie.

Het ongeschikt maken van vastgestelde 'gewone' verblijven kan alleen uitgevoerd worden buiten de gevoelige (rode) periode van de betreffende soort en type verblijf.

Potentiele openingen van te renoveren bebouwing, waar uitgesloten is dat bijzondere verblijven aanwezig zijn, kunnen op verschillende manieren ongeschikt gemaakt te worden. Open stootvoegen kunnen worden dichtgezet met weringsborstels of uitzetband in combinatie met exclusion flaps.

Gevel- en plafondbeplating zal gefaseerd verwijderd worden over een periode van enkele dagen, waardoor tochtstromen ontstaan en de bebouwing ongeschikt wordt voor verblijvende vleermuizen. Als tijdens het verwijderen van dergelijke beplating vleermuizen worden aangetroffen dient het werk direct gestaakt te worden en een dag later, als de dieren verplaatst zijn, te worden hervat. Tussentijds dient een nachtelijke scan uitgevoerd te worden om vast te stellen of de betreffende vleermuizen de ruimte verlaten.

Bij het ongeschikt maken moet ten alle tijden rekening gehouden worden met de wettelijke zorgplicht (zie kader volgende pagina).

Bij de inrichting van het werkterrein dient bij nachtelijk gebruik van verlichting (indien deze noodzakelijk is), uitstraling naar de omgeving voorkomen door de lampen naar beneden te richten. De lichtbundel dient vanuit de lichtmast in een hoek van maximaal 45 graden naar de grond te schijnen.

5.2 Begroeiing

5.2.1 Begroeiing en open terreinen

Periode juli – half maart

In deze periode kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Delen waar binnen de gevoelige periode gewerkt moet worden zullen bouwrijp of kaal gemaakt worden. Door het verwijderen van begroeiing wordt gezorgd dat dit (tijdelijk) ongeschikt is voor broedvogels. Deze zullen naar elders uitwijken om hun territoria te gaan bezetten.

Voor aanvang van de werkzaamheden wordt het terrein eenmaal gescand. Als in deze periode onverhoeds nesten van broedende vogels worden aangetroffen dienen werkzaamheden (plaatselijk) te worden uitgesteld.

Periode half maart – half juli

Indien in het hoofdbroedseizoen van vogels, alsmede voortplantingsperiode van veel andere soorten gewerkt wordt, worden terreindelen waar ecologisch gevoelige werkzaamheden gaan plaatsvinden en waar (nog) bestaande potenties voor broedvogels of andere

(beschermde) soorten aanwezig zijn voor aanvang van de werkzaamheden nagelopen en geïnspecteerd. Als nesten van vogels aanwezig zijn of als het terrein zodanig deel uitmaakt van broedvogelterritoria dat dit essentieel is voor het succesvol verlopen van broedsels van deze vogels buiten het beoogde gebied, dienen werkzaamheden (plaatselijk) te worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

5.3 Zorgplicht

Er moet rekening gehouden worden met de wettelijke zorgplicht (zie kader volgende pagina). Dit betekent, naast eerder in dit plan van aanpak genoemde maatregelen en beperkingen, het volgende:

- ♣ Werkbreedtes en insporing worden geminimaliseerd.
- ♣ Er wordt zoveel mogelijk van 'dicht naar open' gewerkt om aanwezige (beschermde) fauna kans te bieden tot vluchten. Eventueel wordt de ecooloog of gecertificeerde betrokken als met regelmaat aanwezige fauna wordt verstoord.
- ♣ Groenstructuren worden zoveel mogelijk ontzien.
- ♣ Gebruik van kustlicht, geluidsoverlast en trillingen worden zoveel mogelijk geminimaliseerd.
- ♣ In het geval van calamiteiten zal de vergunninghouder onverwijld adequate maatregelen nemen om ecologische schade te minimaliseren. Een verantwoordelijke op de werkzaamheden dient terstond op de te hoogte te stellen van de noodzaak tot dergelijke maatregelen.

Kader: Beschrijving bepalingen uit de Wnb t.a.v. de wettelijke zorgplicht.

Artikel 1.6 en 1.7 Ow.

1. Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten (a) dergelijk handelen achterwege laat, dan wel, (b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of (c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

6 Mitigatietaakstelling

Door middel van de analyse, beschreven in 4.3, wordt bepaald wat de ecologische status van de bebouwing is. Op basis van de ecologische status wordt bepaald welke mitigatietaakstelling van kracht is.

Voor het plaatsen van de alternatieve verblijven wordt in beginsel gebruik gemaakt van de mitigatiecatalogus (KLASBERG, 2019B). Dit document bevat de natuurinclusieve maatregelen die gehanteerd dienen te worden bij de uitvoer van mitigatie van bebouwing waarbij rekening gehouden dient te worden met de mitigatietaak die daarvoor is vastgesteld. In deze catalogus worden ook de eisen de vervangende verblijfplaatsen genoemd.

6.1 Maatwerk mitigatie

Vanwege de afwijkende aard van de bebouwing zal het volgen van de mitigatiecatalogus leiden tot een buitenproportioneel aantal voorzieningen in de te realiseren nieuwbouw en de omgeving daarvan. Om die reden wordt afgeweken van de mitigatiecatalogus en wordt per soort een aantal voorzieningen geplaatst wat bijdraagt aan de gunstige staat van instandhouding van de soorten en tegelijkertijd functioneel is.

In de nieuwbouw zullen in totaal 80 voorzieningen voor vleermuizen (inclusief kraam- en winterkasten) gerealiseerd worden of het openhouden van minimaal het dubbele oppervlak aan spouwmuren. Daarnaast worden 30 voorzieningen voor gierzwaluwen en 20 voorzieningen voor huismussen geplaatst.

Omdat het ontwerp van de toekomstige situatie zich nog in de ontwerpfase bevindt kan nog geen definitief kastenplan voor de mitigatietaakstelling vastgesteld worden. Hieronder worden richtlijnen gegeven waar het kastenplan aan dient te voldoen, zie hiervoor ook de mitigatiecatalogus (KLASBERG, 2019B).

6.1.1 Richtlijnen kastenplan

Voor de betreffende soorten en type verblijven zijn verschillende type mitigatiekasten op de markt beschikbaar. Hieronder worden er een aantal uitgelicht welke gebruikt kunnen worden in de te realiseren bebouwing.

Huismus

Voor de Huismus dienen 20 mitigatiekasten geplaatst te worden in de eerste twee bouwlagen van de nieuwbouw. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende dekking en groen in de directe omgeving aanwezig is. Een geschikte kast is bijvoorbeeld de Huismuskast HMP3 (53x18x18 cm) van Unitura:

<https://unitura.nl/product/hmp3-permanente-huismuskast/>

Gierzwaluw

Voor de Gierzwaluw dienen 30 mitigatiekasten geplaatst te worden in de te realiseren bebouwing. De kasten dienen zo hoog mogelijk in de bebouwing geplaatst te worden met minstens 3,5 meter vrije onderliggende ruimte voor het in- en uitvliegen. Een geschikte kast is bijvoorbeeld de Gierzwaluwkast GZP3 (53x18x18 cm) van Unitura:

<https://unitura.nl/product/gzp3-permanente-gierzwaluwkast/>

Vleermuizen

Voor vleermuizen dienen in totaal 80 mitigatiekasten gerealiseerd te worden, verdeeld over verschillende typen voor verschillende gebruiksfuncties. De kasten dienen zo hoog mogelijk geplaatst te worden met minimaal 2,5 meter vrije onderliggende ruimte voor het in- en uitvliegen. Indien delen van spouwmuren opengesteld kunnen worden voor vleermuizen kan het aantal voorzieningen omlaag gebracht worden (zie Tabel 3). Voor de bepaling van de verdeling van het aantal voorzieningen per type, (zie Tabel 3.) is gekeken naar verhoudingen uit het SMP (KLASBERG, 2019A)

De kasten dienen daarnaast op verschillende exposities geplaatst te worden zodat er verschillende microklimaten ontstaan en vleermuizen zelf een kast kunnen kiezen met geschikte omstandigheden voor dat moment. De plaatsing van de kasten voor de massawinterverblijven dienen, indien mogelijk, bij onverwarmde gebouwdelen, zoals liftschachten of trappenhuizen, geplaatst te worden.

Volgens het vernieuwde kennisdocument van de Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2024) dienen kasten van zomer- en najaarsverblijven een hoogte van minimaal 80 cm hoogte te hebben voor het vergroten van het aanbod aan microklimaten binnen de kast. Een geschikte kast t.b.v. zomer- en najaarsverblijven is bijvoorbeeld de Vleermuiskast VMPPM1e (48.7x22x16 cm, in combinatie met de uitbreiding, boven elkaar aaneengeschakeld voor het behalen van de 80 cm) van Unitura:

<https://unitura.nl/product/vmpm1-permanente-vleermuiskast-2/>

<https://unitura.nl/product/vmpm1u-vleermuiskast-1-laagse-uitbreiding/>

Een geschikte kast t.b.v. kraamverblijven is bijvoorbeeld de Vleermuiskast VMPPK2 (145x72,5x13.2 cm, 2 delen) van Unitura:

<https://unitura.nl/product/vmpk2-nom-vleermuiskast/>

Een geschikte kast t.b.v. massawinterverblijven is bijvoorbeeld de Vleermuiskast VMPPW1 (125x100x10.9 cm, 2 delen) van Unitura:

<https://unitura.nl/product/vmpw1-permanente-vleermuiskast/>

Tabel 3.

*Verdeling van het
aantal voorzieningen
per type in de te
realiseren bebouwing.*

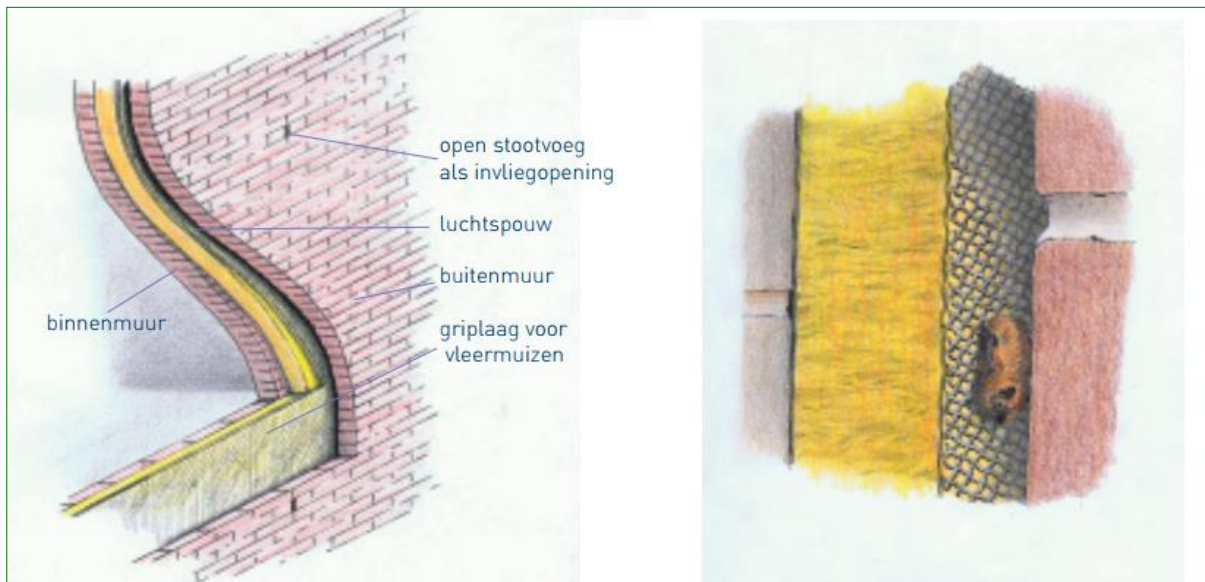
Type voorziening	Aantal
Kleine zomer- en najaarsverblijven	40
Grote zomer- en najaarsverblijven	8
Kraamverblijven	16
Winterverblijven	16
Totaal	80

6.1.2 Openstellen van spouwmuren t.b.v. vleermuizen

Wanneer spouwmuren opengesteld kunnen worden voor vleermuizen, kan het aantal vleermuiskasten in de bebouwing naar beneden gebracht worden. Het openstellen van de spouwmuur kan in sommige gevallen effectiever zijn dan het aanbieden van kasten. Voor een optimaal resultaat dienen zowel kasten als open spouwmuren gerealiseerd te worden.

Het aantal te plaatsen kasten is afhankelijk van het oppervlakte beschikbare open spouwmuur voor vleermuizen in de bebouwing. Voor elke kast dient het dubbele oppervlak aan spouwmuur aangeboden te worden. Voor het vervangen van bijvoorbeeld kasten 20 kleine zomer/najaarsverblijven (exclusief uitbreiding), met een totale oppervlakte van 21,43 m², dient 42,87 m² spouwmuur beschikbaar gemaakt te worden voor vleermuizen.

Het toegankelijk maken van de spouw kan gerealiseerd worden door het plaatsen van entreestenen, dan al niet in combinatie met open stootvoegen. Het is van belang dat de entreestenen afstekend ten opzichte van de rest van de gevelmuren door deze enkele millimeters naar binnen of buiten te plaatsen. Hierdoor vallen de openingen naar de spouw akoestisch op voor vleermuizen en weten ze deze makkelijker te vinden. Tegen de isolatieplaten op het binnenblad van de spouw dient gripgaas aangebracht te worden. Het gripgaas zorgt ervoor dat het isolatiemateriaal niet beschadigd en de vleermuizen daaraan kunnen hangen (zie ook afbeelding onder).

Spouwmuur met ruimte voor vleermuizen (links) en visualisatie van gripgaas op het isolatiemateriaal in de spouwmuur (rechts).

6.2 Maatwerk mitigatie

De visuele scan, waar wordt gekeken of er ook bijzondere verblijven aanwezig zijn, bepaald of er naast de generieke taakstelling een extra mitigatietaak nodig is.

Het ontwerp en plan voor de uitvoering van maatwerk wordt door de betrokken ecologisch begeleider op schrift gesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag voor de kwaliteitsborging.

7

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

BIJ12, 2024. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ12, Utrecht.

KLASBERG, M., 2019A. Soortmanagementplan (SMP) *gebouwbewonende soorten Apeldoorn*. Arcadis Nederland B.V., Maastricht.

KLASBERG, 2019B. Mitigatiecatalogus Gebouwbewonende Soorten *Leidraad natuurinclusief versterken, bouwen, renoveren en verduurzamen*. Arcadis Nederland B.V., Assen.